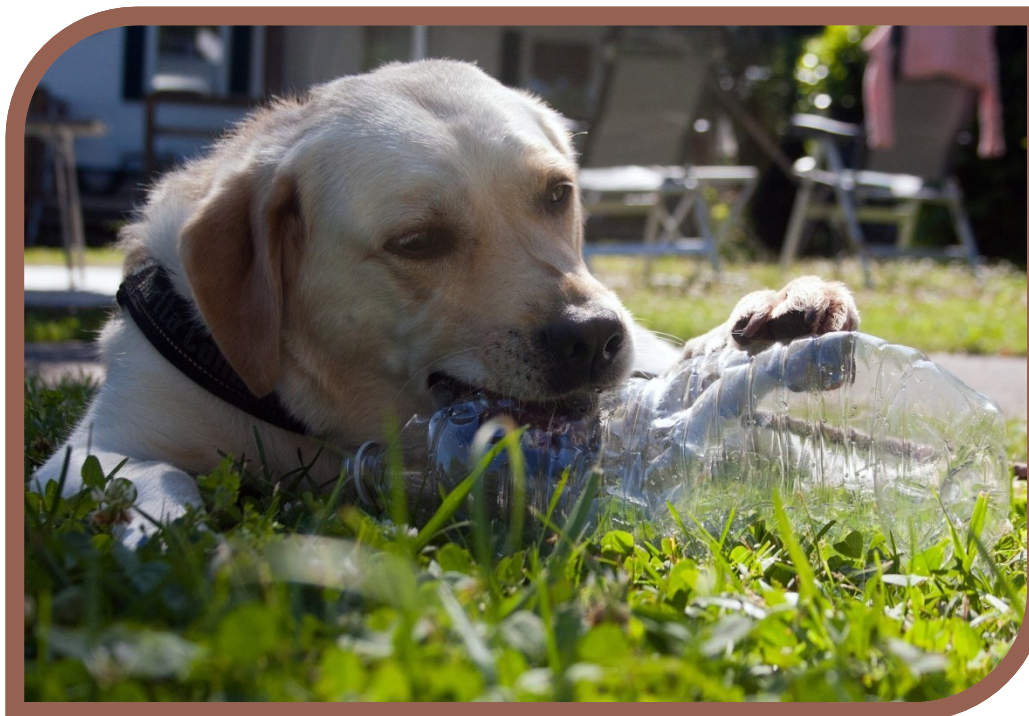

Gebitsaandoeningen

Daphne van Ewijk

Gebitsaandoeningen

Onderzoek naar de communicatie van dierenartsen en personeel van
dierenspeciaalzaken naar hondeneigenaren over gebitsaandoeningen en
gebitsverzorging

Auteur: Daphne van Ewijk

Plaats, datum: Almere, 2juni 2014

Begeleider: Loes Spit

Opdrachtgever: CAH Vilentum, vestiging Dronten

De Drieslag 4, 8251 JZ Dronten

Opleiding: HBO Dier- en gezondheidszorg (Verkort)

Voorwoord

Dit rapport heb ik geschreven in het kader van mijn afstudeerproject voor de studie Dier- en gezondheidszorg.

Tijdens eerdere stages is mij opgevallen dat er veel honden gebitsproblemen hadden. Gebitsproblemen kunnen ernstige gevolgen hebben op het hart, nieren, lever en dit kan tot de dood toe leiden.

Ik vraag mij af hoe het komt dat de gebitsproblemen ontstaan. Mogelijk hebben hondeneigenaren te weinig kennis over gebitsaandoeningen en gebitsverzorging, of hondeneigenaren zijn ongemotiveerd om de adviezen uit te voeren. Het kan ook zijn dat hondeneigenaren niet weten hoe ze de gebitsverzorging moeten uitvoeren.

Het onderzoek richt zich op dierenartsen en het personeel van dierenspecialisten. Het doel is van dit onderzoek is dat hondeneigenaren betere voorlichting krijgen over gebitsaandoeningen en gebitsverzorging, zodat er minder gebitsaandoeningen zijn. Dierenartsen worden buiten beschouwing gelaten, omdat in verband met aanname dat ze deskundige opgeleid zijn.

Dit rapport zou niet tot stand gekomen zijn zonder de hulp en medewerking van Loes Spit, welke ik bij deze graag wil bedanken.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
Summary	5
Inleiding.....	6
Hoofdstuk 1: Gebitsaandoeningen	7
1.1 Mondholte	7
1.1.1 De tanden.....	7
1.1.2 Gingiva	8
1.2 Gebitsaandoeningen	8
1.2.1 Tandplak.....	8
1.2.2 Tandsteen.....	8
1.2.3 Gingivitis	9
1.2.4 Parodontitis.....	9
1.2.5 Preventie.....	9
1.3 Bewustzijn hondeneigenaren.....	10
Hoofdstuk 2: Algemene communicatie	11
2.1 Kennis.....	11
2.2 Kennisoverdracht.....	11
2.3 Informatieverwerking.....	12
2.4 Het belang van voorkennis	12
2.5 Het geheugen.....	12
2.6 Het kortetermijn- of werkgeheugen.....	12
2.7 Het langetermijngeheugen.....	12
Hoofdstuk 3: Communicatie naar hondeneigenaren.....	13
3.1 Algemene vragen.....	13
3.2 Communicatie.....	13
3.3 Informatie	13
3.4 Dierenspeciaalzaak	15
3.5 Dierenarts	16
3.6 Voorlichting.....	16
3.7 Preventie van gebitsverzorging	17
Hoofdstuk 4: Conclusies en Aanbevelingen	19
4.1 Welke informatie over gebitsaandoeningen ontvangen hondeneigenaren?	19
4.2 Initiatief hondeneigenaren	19
4.3 Dierenspeciaalzaak	19
4.4 Dierenarts	20
4.5 Eindconclusie	20
4.6 Aanbevelingen.....	20
Hoofdstuk 5: Discussie.....	21
5.1 Resultaten	22
5.1.1 Hypothesen.....	22
5.2 Sterke en zwakke punten van het onderzoek.....	23
5.2.1 Sterke punten.....	23
5.2.2 Zwakke punten	23
Literatuurlijst.....	24
Bijlage I: enquêtevragen.....	27
Bijlage II: Resultaten enquête	31

Samenvatting

Onderzoek in de Verenigde Staten van Amerika heeft aangetoond dat slechts 7% van de hondenpopulatie kan worden beschouwd als gezond. Gezondheidsproblemen komen voort uit gebitsaandoeningen. De meeste gebitsaandoeningen ontstaan door tandplak en tandsteen. Tandplak wordt veroorzaakt door het niet reinigen van gebitselementen. Dit is een zachte laag die gemakkelijk te reinigen is. Echter als deze laag niet wordt verwijderd ontstaat er tandsteen. De belangrijkste oorzaak is de verwaarlozing van de mondholte en tanden. De reden hiervoor is waarschijnlijk het ontbreken van preventieve zorg. *Parodontitis* is de meest ernstige gebitsaandoening, deze ziekte komt voor in twee stadia. Stadium één: gingivitis, stadium twee: Parodontale ontsteking.

Het onderzoek richt zich op dierenartsen en het personeel van dierenpeciaalzaken. Het doel is van dit onderzoek is dat hondeneigenaren betere voorlichting krijgen over gebitsaandoeningen en gebitsverzorging, zodat er minder gebitsaandoeningen zijn. Dierenartsen worden buiten beschouwing gelaten, omdat in verband met aanname dat ze deskundige opgeleid zijn. Belangrijk is dat de dierenarts en het personeel van dierenpeciaalzaken op de juiste manier communiceren naar hondeneigenaren. De praktische informatie die nodig is voor het beantwoorden van de hoofdvraag is verzameld door enquêtes te verspreiden onder hondeneigenaren. Deze enquête is ingevuld door vijftig hondeneigenaren.

Achtendertig hondeneigenaren hebben geantwoord onvoldoende informatie te ontvangen in de dierenpeciaalzaak. Tweëntwintig hondeneigenaren hebben geantwoord dat er nooit advies is gegeven in de dierenwinkel. Elf mensen hebben geantwoord adviezen te hebben ontvangen, maar willen hierover nadenken voordat er iets gedaan wordt met de adviezen.

Achtendertig hondeneigenaren hebben geantwoord voldoende informatie te ontvangen bij de dierenarts. Twaalf eigenaren hebben geantwoord dat er nooit informatie is ontvangen bij de dierenarts. Drieëntwintig hebben geantwoord adviezen te hebben ontvangen, maar willen hierover nadenken voordat er iets gedaan wordt met de adviezen. Twaalf eigenaren voeren gelijk de acties uit.

Er is een ernstige kennistekort bij de hondeneigenaren. Dierenartsen zijn deskundig om informatie te geven over gebitsaandoeningen en gebitsverzorging. Deze zijn dierenartsen ook bereid te delen met hondeneigenaren, echter is het niet vast te stellen om hondeneigenaren gemotiveerd zijn om deze informatie en adviezen op te nemen. Dit is namelijk niet opgenomen in het onderzoek en tevens ook niet absorptie capaciteit van de hondeneigenaren.

Summary

In the United States it has been shown that only 7% of the dog population can be considered to be healthy. Most dental problems are caused by tooth plaque and tartar. Tooth plaque is brought about by insufficient cleaning of the teeth, this is a soft layer and easily to clean. However, when this layer is not removed tooth plaque arises. The most common cause is neglect of the oral cavity and the teeth. The reason is most likely lack of dental care. Periodontitis is the worst dental disease there is. This disease occurs in two steps. Step one: Gingivitis. Step two: Periodontal infection.

The purpose of this study was to determine whether veterinary surgeons and animal shop owners communicate correctly with dog owners on dental care. The target is veterinary surgeons and animal shop staff. Veterinarians are disregarded, because there may be assumed that they are trained experts. It's important that the vets and the staff at pet shops communicate in the right way to the dog owners. The practical information needed to answer the main question was collected by distributing surveys among dog owners. This survey was completed by fifty dog owners.

Practical information required to answer the main question was obtained by distributing a questionnaire to dog owners. This questionnaire was returned by fifty dog owners. Thirty-eight owners replied saying they had not received sufficient information from an animal shop. Eleven owners said they had received information.

Thirty-eight dog owners said they had received sufficient information from the vet. Twelve owners said that they never received information. Twenty-three owners told to first consider and then decide whether or not to follow this up. Twelve owners followed the advice directly.

The approached dog owners stated to have received most information from the vet. Vets possess the necessary knowledge to share this with dog owners. It is difficult to determine whether the vets are prepared to share knowledge on dental care. The results did not show whether owners are prepared to obtain this information and are capable of absorbing this information.

It is important to carry out more research as this study was only aimed at the first two points of optimal transfer of knowledge. Vets have the necessary knowledge and are prepared to share this knowledge with dog owners. The objective of follow-up research should be aimed at how to create the preparation of obtaining knowledge to achieve a change of attitude.

Inleiding

Onderzoek in de Verenigde Staten van Amerika heeft aangetoond dat slechts 7% van de hondenpopulatie kan worden beschouwd als gezond. Gezondheidsproblemen komen voort uit gebitsaandoeningen. De meeste gebitsaandoeningen ontstaan door tandplak en tandsteen. Tandplak wordt veroorzaakt door het niet reinigen van gebitselementen. Dit is een zachte laag die gemakkelijk te reinigen is. Echter als deze laag niet wordt verwijderd ontstaat er tandsteen. De belangrijkste oorzaak is de verwaarlozing van de mondholte en tanden. De reden hiervoor is waarschijnlijk het ontbreken van preventieve zorg. *Parodontitis* is de meest ernstige gebitsaandoening, deze ziekte komt voor in twee stadia. Stadium één: gingivitis, stadium twee: Parodontale ontsteking.

Het onderzoek richt zich op dierenartsen en het personeel van dierenpeciaalzaken. Het doel is van dit onderzoek is dat hondeneigenaren betere voorlichting krijgen over gebitsaandoeningen en gebitsverzorging, zodat er minder gebitsaandoeningen zijn. Dierenartsen worden buiten beschouwing gelaten, omdat in verband met aanname dat ze deskundige opgeleid zijn. Hondeneigenaren hebben deskundig advies nodig van dierenartsen en het personeel van dierenpeciaalzaken. Belangrijk is dat de dierenarts en het personeel van dierenpeciaalzaken op de juiste manier communiceren naar hondeneigenaren. De praktische informatie die nodig is voor het beantwoorden van de hoofdvraag is verzameld door enquêtes te verspreiden onder hondeneigenaren. Deze enquête is ingevuld door vijftig hondeneigenaren.

Dit rapport richt zich op het verkrijgen van informatie voor hondeneigenaren. Er wordt onderzocht welke informatie hondeneigenaren ontvangen over gebitsaandoeningen en/of gebitsverzorging bij dierenartsen en dierenpeciaalzaken.

‘Hoe komt het dat er veel honden met gebitsproblemen zijn, ondanks dat er veel kennis aanwezig is?’

De hoofdvraag is als volgt geformuleerd:

‘Wordt er gecommuniceerd naar hondeneigenaren door dierenartsen en het personeel van dierenpeciaalzaken?’

De volgende deelvragen zijn opgesteld om de hoofdvraag te beantwoorden:

1. Welke informatie krijgen hondeneigenaren over gebitsverzorging en hoe ontvangen ze deze informatie?
2. Wat doen hondeneigenaren zelf aan de verzorging van het gebit?
3. Wat doen de hondeneigenaren met het verkregen advies van de dierenarts en de dierenpeciaalzaak?
4. Wat vinden hondeneigenaren van de adviezen van de dierenarts en de dierenpeciaalzaak?

In hoofdstuk één wordt kort de anatomie van het gebit beschreven. Daarnaast komen de gebitsaandoeningen *gingivitis* en *parodontitis* aan bod. Hoofdstuk twee beschrijft de algemene communicatie. In hoofdstuk drie staan de resultaten van de enquête weergegeven. In hoofdstuk vier worden de conclusies en aanbevelingen van dit rapport besproken. Als laatste wordt er een discussie van dit rapport beschreven.

Hoofdstuk 1: Gebitsaandoeningen

Gebitsaandoeningen bij honden komen zeer veel voor. Een studie over Amerikaanse huisdieren heeft aangetoond dat 20% van de honden in alle leeftijden tandsteen en/of *gingivitis* (tandvleesontsteking) hebben (Lund et al., 1999). Een onderzoek naar *parodontitis* heeft aangetoond dat dit voor komt bij 82% van de honden in de leeftijd van zes tot acht jaar. In de leeftijd van twaalf tot veertien komt dit zelfs 96% voor (Niemiec, 2008).

1.1 Mondholte

In de bek bevinden zich de tong, tanden en de speekselklieren. Deze heeft de volgende functies:

1. Het innemen van het voedsel: dit staat bekend als grijpen. Met behulp van de lippen en tong komt het voedsel in de bek terecht (Aspinall and Cappello, 2009)
2. Het voedsel kleiner maken gebeurt door middel van scheuren. Met behulp van de tong, wangen en tanden wordt het voedsel kleiner. Vervolgens kan het doorgeslikt worden (Aspinall and Cappello, 2009)
3. Door middel van slijm en speeksel kan de hond het voedsel gemakkelijker doorslikken (Aspinall and Cappello, 2009)
4. Bij honden begint de vertering van koolhydraten in de mond door samenvoeging van speeksel enzymen (amylase) (Aspinall and Cappello, 2009)

1.1.1 De tanden

Naast de tong bevinden zich de tanden in de mondholte. De tanden bevinden zich in de bovenste en de onderste kaak en zijn hard van structuur. De tanden bevinden zich in het tandvlees door middel van zogenaamde blaasjes (ook wel pockets genoemd) (Aspinall en Cappello, 2009). Alle tanden hebben dezelfde basisstructuur en hebben in het centrum een vezelige holte. Deze holte bevat bloedvaten, haarvaten en zenuwen en zijn nodig voor de groei van de tanden.

1.1.2 Gingiva

Het weefsel, bestaande uit epitheel en bindweefsel wordt *gingiva* genoemd (Lindhe & Karring, 1997). De belangrijkste functie is het beschermen van structuren grenzend aan de tand en is in de eerste lijn de verdediging tegen *parodontitis* (Harvey & Emily, 1993). Twee delen kunnen worden onderscheiden van *gingiva*: de vrije en aangehechte *gingiva* (Harvey & Emily, 1993; Lindhe & Karring, 1997). De vrije *gingiva* is ongeveer 1,5 mm breed en eindigt bij de glazuur-cementgrens. Tussen het verkleefd epitheel en het alveolaire bot is nog een band van 1 mm bindweefselaanhechting: Het aangehechte *gingiva* (Harvey & Emily, 1993; Lindhe & Karring, 1997).

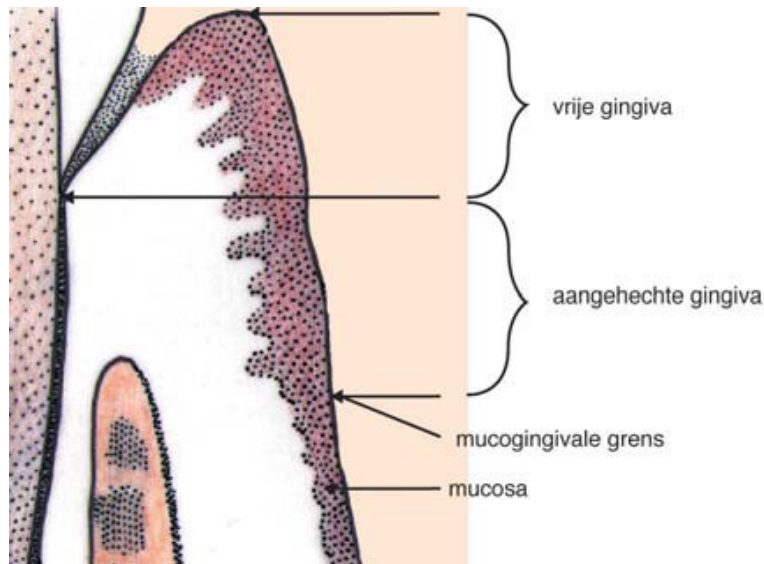

Foto 1.1. Overzicht vrije en aangehechte gingiva

1.2 Gebitsaandoeningen

Er zijn diverse gebitsaandoeningen. Voorbeelden van deze aandoeningen zijn: *gingivitis*, *parodontitis*, tandverlies, tumoren en abscessen. Echter worden alleen de gebitsaandoeningen *gingivitis* en *parodontitis* beschreven omdat dit de meest voorkomende gebitsaandoeningen zijn. Gevolgd door een korte beschrijving van tandplak en tandsteen omdat de meeste gebitsaandoeningen hierdoor ontstaan.

1.2.1 Tandplak

Als gebitselementen niet regelmatig gereinigd worden ontstaat er tandplak. Dit is een zachte laag die gemakkelijk te verwijderen is op het gebitselement. Deze zachte laag bestaat uit bacteriën, speeksel, voedingsresten en afvalstoffen. Bacteriën produceren een stof die ervoor zorgt dat deze zachte substantie bij elkaar gehouden wordt. Naarmate tandplak langer aanwezig is, wordt het dikker en breidt het zich uit onder het tandvlees aan de basis van de tand. Calciumzouten uit het speeksel worden omgezet in steen ofwel tandsteen. Tandplak is een continu proces dat ontstaat op plaatsen die niet gemakkelijk te reinigen zijn (lund et al., 1999).

1.2.2 Tandsteen

Speeksel zorgt ervoor dat de gevormde tandplak hard wordt: hierdoor ontstaat tandsteen. Op de plaatsen waar de uitgangen van speekselklieren zich bevinden ontstaat de meeste tandsteen. Oorzaak hiervan is dat deze plaatsen niet gemakkelijk te reinigen zijn. De aanwezigheid van tandsteen maakt een verdere bacteriële aantasting mogelijk. Als deze bacteriën in de bloedbaan terecht komen kan dit negatieve consequenties hebben voor het hart, de lever, en de nieren (Cullinan, 2009).

1.2.3 Gingivitis

De productie van bacteriële gifstoffen resulteren uiteindelijk in *gingivitis*. *Gingivitis* is een omkeerbaar proces indien deze vroegtijdig wordt ontdekt en deze correct wordt behandeld. Gebeurt dit niet, dan zal *gingivitis* zich uitbreiden naar *parodontitis*. Dit is een onomkeerbaar proces (Niemic, 2008a).

1.2.4 Parodontitis

Parodontitis verwijst naar een groep van inflammatoire ziekten (ontstekingsachtige ziektebeelden). Dit wordt veroorzaakt door bacteriële plak in het parodontium (Hyde en Floyd, 1995). *Parodontitis* is de meest voorkomende aandoening bij huisdieren (carnivoren). Deze aandoening komt voor bij ongeveer tachtig procent van de honden van twee jaar of ouder (Niemic, 2008). *Parodontitis* is de meest voorkomende oorzaak van tandverlies bij volwassen honden (West-Hyde en Floyd, 1995; Kim et al., 2006). Bij honden is *parodontitis* gekoppeld aan nier-, lever- en cardiale stoornissen (Pavlica et al., 2008; Glickman et al., 2009). Uit epidemiologische studies blijkt dat de leeftijd een belangrijk rol speelt (Martens et al., 2008). Tevens lijkt het vaker voor te komen bij kleine rassen (Harvey et al., 1994).

Een duidelijk symptoom voor het herkennen van gebitsaandoeningen is een slechte adem van de hond. Andere symptomen zijn: gedragsveranderingen van de hond, kleurverandering van het tandvlees, het bloeden van het tandvlees, loopneus, niezen, botinfectie en ontstekingen (Kesel, 2000). Het maken van een diagnose is afhankelijk van interpretatie van de klinische symptomen, ondersteund door volledig mondonderzoek, parodontale proeven en radiografische testen (Klein, 2008).

1.2.5 Preventie

Tandplakverwijdering kan door een combinatie van thuis te volgen procedures bereikt worden. Er zijn verschillende technieken mogelijk om tandplak te verwijderen. De meeste gangbare methode is tanden poetsen met toepassing van chemische plak zoals chloorhexidinegluconaat op basis van een percentage van 0.12-0,2% (Niemic, 2008b). Andere mogelijkheden zijn dieet manipulatie (speciaal dieet en speelgoed waarin gebeten kan worden) of regelmatige professionele gebitsreiniging door de dierenarts (Niemic, 2008b). Er is speciale dieetvoeding en er zijn gebitsbehandelingen ontwikkeld voor gebitsproblemen. Deze spelen een rol bij de preventie en genezing. Naast deze producten die zeker een bijdrage leveren ter voorkoming van gebitsproblemen bij honden zijn echter veterinaire behandelingen en het onderhouden van het gebit noodzakelijk (Tromp, 1986).

Hondeneigenaren hebben steeds meer interesse in voeding die een belangrijke rol speelt bij de aanpak van ziekten. Het geven van een traktatie aan honden is ook erg belangrijk voor hondeneigenaren. Uit onderzoek blijkt dat 41 procent van de hondeneigenaren dagelijks een lekkernij geeft aan de hond (Laflamme, 2008). Wereldwijd was de omzet van dierensnacks in 2005 meer dan 4,6 miljard dollar (Euromonitor, 2006). De verwachting is dat deze omzet steeds verder zal groeien. Zowel de functionele voeding als de traktaties hebben invloed op de populariteit van de tandheelkundige zorg. Er komen tegenwoordig steeds meer producten beschikbaar voor een gezond gebit. De exclusieve veterinaire producten, maar ook de producten in de dierenwinkels en dierenspeciaalzaak zijn speciaal ontwikkeld om gebitsaandoeningen te voorkomen (Stookey, 1995; Logan, 2002).

1.3 Bewustzijn hondeneigenaren

Het niveau van bewustzijn van hondeneigenaren is onderzocht in een studie naar *parodontitis*. Hieruit is gebleken dat 43,8% van de hondeneigenaren op de hoogte waren van deze ziekte. Hiervan was slechts 17,4% bereidt tot het verrichten van handelingen voor de preventie, zoals regelmatig tanden poetsen of een behandeling bij de dierenarts (Fernandes et al, 2012).

Hoofdstuk 2: Algemene communicatie

Communicatie is één van de alledaagse activiteiten die erg verweven is met het menselijk leven. Elk aspect van ons dagelijks leven wordt beïnvloedt door de communicatie met anderen, ook door communicatie met onbekende mensen: dichtbij of ver weg.

2.1 Kennis

De interesse van mensen is een kenmerk van een individu, waarbij kennis het gedrag van een individu kan veranderen. Kennis is niet te zien maar zijn slechts effecten die waargenomen kunnen worden (Sveiby, 1997). Sveiby definieert kennis als ‘‘capaciteit om op te treden’’. Hoewel sommigen geen duidelijk onderscheid maken tussen kennis en het gedrag is het toch van belang dat er een goede formulering van het volledige proces is (Hunt, 2003). Dit volledige proces is nodig voor het werven, behouden en beheren van kennis en voor het uitvoeren van taken. Dit is nodig om een veilig, effectief en hoog kwaliteitsniveau te handhaven (Hunt, 2003). Het proces van het verkrijgen en behouden van kennis (en overtuigingen) in het geheugen, is een product van alle ervaringen die een individu opdoet vanaf de geboorte tot het moment waarop het nodig is.

Kennis van mensen heeft een sterke invloed op de veiligheid, effectiviteit, comfort en tevredenheid van een individu of organisatie. Kennis geeft een individu de mogelijkheid om doelen te stellen, hierop te anticiperen en overeenkomstig te reageren en in te spelen op veranderende behoeften, doeleinden en verlangens (Hunt, 2003). Traditioneel is leren gedefinieerd als een relatief permanente wijziging van het gedragpotentieel. Een individu kan over aanzienlijke kennis beschikken als gevolg van leren, maar deze kennis blijft verborgen totdat het individu de kennis gebruikt om iets te doen. Bijvoorbeeld om een taak uit te voeren, iets te begrijpen, een beslissing of een probleem op te lossen. Ondanks dat dit niet direct te meten is, is de kracht van zeer grote invloed op prestaties (Hunt, 2003).

2.2 Kennisoverdracht

Kennisoverdracht is een onderdeel van kennismanagement (Carlile and Rebentisch, 2003). Kennisdeling is een mens-tot-mens proces (Ryu et al, 2003). Het is een proces waarbij individuen onderling hun kennis uitwisselen met elkaar (Truch et al., 2002). Dit bestaat uit zowel aanbod als vraag naar nieuwe kennis (Van den Hooff en De Ridder, 2004). Kennisoverdracht is de overdracht van kennis van de ene plaats, persoon of eigendom naar een ander (Liyanage, 2009). Een kennisoverdrachtproces gaat vaak fout doordat de betrokken partij(en) niet bereid zijn om kennis te delen als gevolg van problemen zoals vertrouwelijkheid en culturele problemen (Liyanage, 2009). Zelfs als de betrokken partijen bereid zijn om een inspanning te doen om kennis te delen kunnen de partijen nog steeds niet in staat zijn om de kennis over te dragen door problemen (Cranefield and Yoong, 2005). Er zijn vier voorwaarden voor een optimale kennisoverdracht:

1. Waar de benodigde kennis is (het identificeren van de meest geschikte bron);
2. Bereidheid om kennis te delen;
3. Bereidheid om kennis te verwerven;
4. Absorptie capaciteit van de ontvanger;

De opname van kennis benadrukt de noodzaak om belemmeringen of beperkingen te herkennen van het overdrachtsmechanisme. Afgezien van deze eisen die het kennisoverdracht proces remmen, zijn er ook een aantal positieve factoren die het proces kunnen bevorderen (Zahra and George, 2002). Houding en gedrag worden beschouwd als één van de belangrijkste elementen om kennis over te dragen. De belangrijkste potentiële problemen met betrekking tot de houding en/of gedrag zijn hoe mensen hun kennis overdragen en de weerstand die ontstaat bij het opnemen van nieuwe kennis (Nokaka, 1999). Mensen delen geen kennis zonder een sterke persoonlijke motivatie, en geven zeker geen kennis weg zonder hierbij zelf voordeel te hebben (Stenmark, 2000-2001).

2.3 Informatieverwerking

Optimale informatieverwerking vereist over het algemeen functionerende hersenen. Zo moet in de loop der tijd een enorme hoeveelheid kennis worden opgeslagen kunnen worden in het langetermijngeheugen. Daarnaast moet ook het kortetermijngeheugen functioneren. Het kortetermijngeheugen wordt bijvoorbeeld gebruikt om een telefoonnummer te onthouden (Stienstra-Sondij, 1997).

2.4 Het belang van voorkennis

Onthouden mensen alles wat ze zien, horen, voelen, proeven of ruiken? Of onthouden ze slechts delen daarvan? Hoe wordt kennis opgeslagen? Het blijkt dat de kennis die mensen hebben een grote invloed heeft op wat zij kunnen leren (Arends, 1997). Cognitieve psychologen hebben deze ideeën verfijnd en laten preciezer zien hoe nieuwe kennis gekoppeld kan worden aan de kennis die al in het geheugen is opgeslagen. De informatie en ervaringen die een persoon heeft en die opgeslagen ligt in het geheugen duidt men aan als voorkennis. Voorkennis is de som van kennis en ervaringen die een individu verworven heeft tijdens het leven en welke wordt gemaakt tot een nieuwe leerervaring (Stienstra-Sondij, 1997).

2.5 Het geheugen

Nieuwe informatie en ideeën komen binnen via de zintuigen. Aan alle informatie die via de zintuigen wordt verworven kan niet bewust aandacht worden geschonken. Daar is te weinig tijd voor. Slechts een beperkte selectie, een deel van de opgedane zintuiglijke informatie, wordt in het kortetermijngeheugen opgenomen. Wanneer de informatie ontdekt en geregistreerd is komt deze terecht in het kortetermijngeheugen. In het kortetermijngeheugen vindt bewuste verwerking van de informatie plaats. Met de informatie wordt gewerkt en als er niets mee wordt gedaan beland deze niet in het langetermijngeheugen (Stienstra-Sondij 1997).

2.6 Het kortetermijn- of werkgeheugen

Het kortetermijngeheugen correspondeert met waar een individu aan denkt op een bepaald moment. Het kortetermijngeheugen wordt ook wel het werkgeheugen genoemd. Dit komt omdat in dit deel van het geheugen ‘gewerkt’ wordt met de informatie. De opslagcapaciteit van het kortetermijngeheugen is beperkt (Stienstra-Sondij, 1997).

2.7 Het langetermijngeheugen

Het langetermijngeheugen is de plaats waar kennis permanent is opgeslagen. Wanneer er vraag is naar specifieke kennis die eerder is opgeslagen wordt deze weer ‘teruggehaald’ naar het werkgeheugen. In het werkgeheugen kan immers met de kennis worden ‘gewerkt’ (Stienstra-Sondij, 1997).

Hoofdstuk 3: Communicatie naar hondeneigenaren

Tijdens dit onderzoek is er een enquête ontworpen om de communicatie naar hondeneigenaren te onderzoeken. Voor het onderzoek hebben vijftig hondeneigenaren deze enquête ingevuld. Deze resultaten zijn vervolgens verwerkt en geanalyseerd (zie bijlage I en bijlage II voor de enquêtevragen en de resultaten).

3.1 Algemene vragen

Aan dit onderzoek hebben in totaal vijftig personen meegewerkt waarvan eenenveertig vrouwen (82%) en negen mannen (18%). Uit de enquête is gebleken dat de meeste hondeneigenaren een kruising bezitten (21%), gevolgd door een Labrador Retriever (14%). Het totaal aantal betrokken honden bij dit onderzoek is zesenzestig. Hieruit blijkt dat er hondeneigenaren zijn die meer dan één hond bezitten. Veertig van de vijftig hondeneigenaren koopt dierbenodigdheden in de dierenspeciaalzaak.

3.2 Communicatie

In de enquête is gevraagd aan hondeneigenaren of er informatie over gebitsverzorging wordt ontvangen, welke informatie dat is en waar deze wordt ontvangen. Tevens is er gevraagd of hondeneigenaren zelf vragen naar informatie en hoe deze wordt ontvangen.

3.3 Informatie

Ontvangen hondeneigenaren informatie over gebitsaandoeningen?

Op de vraag of hondeneigenaren wel eens informatie hebben ontvangen over gebitsaandoeningen hebben vierentwintig eigenaren geantwoord met ja. In tabel 3.1 zijn de gegevens terug te lezen.

Heeft u wel eens informatie ontvangen over gebitsaandoeningen?	Aantal
Ja	24
Nee	26
Totaal	50

Tabel 3.1 Ontvangen informatie

Welke informatie over gebitsaandoeningen ontvangen hondeneigenaren en waar?

Op de vraag waar hondeneigenaren informatie hebben ontvangen hebben zeventien eigenaren geantwoord: bij de dierenarts. De overige negen eigenaren hebben een ander antwoord gegeven (Zie tabel 3.2). Omdat de informatie voornamelijk bij de dierenarts weg komt is er gevraagd welke informatie wordt ontvangen. Tabel 3.3 geeft de antwoorden weer. Op deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Waar is de informatie ontvangen?	Aantal
Dierenarts	17
Via een folder: Dentastix [®]	3
Weet ik niet meer	2
Tijdens opleiding Groenhorst College Barneveld	2
Maand van het gebit	2
Totaal	26

Tabel 3.2 Waar is de informatie ontvangen

Welke informatie is ontvangen bij de dierenarts?	Aantal
Tanden poetsen, kauwbotten	7
Gebitsreiniging	2
Tandsteen	1
Algemene informatie	3
Folder	2
Informatie onderbeet	1
Brokken geven	1
Totaal	17

Tabel 3.3 Welke informatie is ontvangen bij de dierenarts

Nemen hondeneigenaren zelf het initiatief om te vragen naar informatie?

Op de vraag of eigenaren initiatief nemen om te vragen naar informatie over gebitsaandoeningen en/of gebitsverzorging hebben elf eigenaren ja geantwoord. Zie tabel 3.4 voor een totaal overzicht.

Heeft u zelf initiatief genomen om te vragen naar informatie over gebitsaandoeningen en/of gebitsverzorging?	Aantal
Ja	11
Nee	39
Totaal	50

Tabel 3.4 Resultaat overzicht over of eigenaren zelf naar informatie vragen

Waar is de informatie ontvangen en welk advies is daarbij gekregen?

Op de vraag waar hondeneigenaren om informatie gevraagd hebben, hebben tien eigenaren geantwoord met dierenarts. De meeste eigenaren hebben om advies gevraagd over het gebit (zie tabel 3.5 en 3.6).

Waar is om informatie gevraagd?	Aantal
Dierenarts	10
Folder opgevraagd	1
Internet	1
Totaal	12

Tabel 3.5 Waar is gevraagd om informatie

Om welk advies is er gevraagd bij de dierenarts?	Aantal
Of het gebit nog goed was	3
Of brokken en kauwbotten goed zijn	1
Controle of gebit gezond is	1
Wisselen van kiezen/tanden/tandcontrole	1
Informatie gevraagd over het poetsen	2
Kaak stond iets scheef, maar kan volgens de dierenarts geen kwaad	1
Tandsteen bij oudere hond, laten kauwen op bot of sticks	1
Totaal	10

Tabel 3.6. Welke informatie is ontvangen bij de dierenarts

3.4 Dierenspecialzaak

Is er voldoende informatie ontvangen over gebitsaandoeningen en preventie?

Op de vraag of hondeneigenaren vinden dat er voldoende informatie is ontvangen bij een dierenspecialzaak over gebitsaandoeningen en preventie van gebitsaandoeningen hebben twaalf eigenaren met ja geantwoord. Achtendertig eigenaren hebben met nee geantwoord. Zie figuur 3.7 voor de percentages.

Figuur 3.7 Overzicht percentages of eigenaren vinden dat ze voldoende informatie ontvangen in de dierenspecialzaak

Wat doen hondeneigenaren met het advies en/of informatie die is ontvangen?

Op de vraag wat hondeneigenaren doen met de adviezen en/of informatie die ontvangen is in de dierenspecialzaak zeggen tweeëndertig eigenaren nooit informatie te hebben ontvangen. Elf hondeneigenaren geven aan na te denken over de adviezen en besluiten vervolgens of er actie wordt ondernomen. Tien eigenaren hebben op deze vraag geantwoord niks te doen met het advies. Op deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk (Zie tabel 3.8).

Wat doet u met de adviezen en/of informatie die u in de dierenspecialzaak ontvangt over (preventie van) gebitsaandoeningen?	Aantal
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsproblemen	32
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	11
Ik heb er niets mee gedaan, omdat een hond niet snoept, afstamt van wolven en daar wordt het ook opgelost door kauwen op stokken	1
Ik heb er niets mee gedaan, omdat mijn hond geen gebitsaandoening heeft, veel knaagt en veel appels eet	1
Ik heb er niets mee gedaan, omdat het niet nodig is	3
Ik ga verdere informatie opzoeken, via internet	3
Ik heb er niets mee gedaan	2
Ik heb er niks mee gedaan, omdat ik vind dat een hond een hond moet zijn en door op botten te kauwen worden de tanden schoon en weinig tot geen blikvoer geven	1
Ik heb er niets mee gedaan, omdat onze hond nooit problemen gehad heeft met haar gebit hierdoor heb ik ook nooit informatie gevraagd	1
Ik heb er niets mee gedaan, omdat ik heb nog nooit advies gehad omdat mijn honden altijd een goed gebit hebben gehad. Zelfs mijn vorige hond (+15 jaar)	1
Naar aanleiding van informatie heb ik nieuwe informatie aangeschaft	1
Totaal	57

Tabel 3.8 Overzicht gegevens wat eigenaren doen met de adviezen en/of informatie

3.5 Dierenarts

Is er voldoende informatie ontvangen over gebitsaandoeningen en preventie?

Op de vraag of hondeneigenaren vinden dat er voldoende informatie is ontvangen bij de dierenarts over en preventie van gebitsaandoeningen hebben achtendertig eigenaren ja geantwoord, twaalf eigenaren hebben nee geantwoord (zie tabel 3.9).

Vindt u dat u bij de dierenarts voldoende informatie ontvangt over gebitsaandoeningen en voorkoming van gebitsaandoeningen	Aantal
Ja	38
Nee	12
Totaal	50

Tabel 3.9 Overzicht gegevens of eigenaren vinden dat ze voldoende informatie ontvangen bij de dierenarts

Wat doen hondeneigenaren met het advies en/of informatie die is ontvangen?

Op de vraag wat hondeneigenaren doen met het advies en/of informatie die ontvangen is bij de dierenarts hebben drieëntwintig eigenaren aangegeven na te denken over de adviezen en besluiten vervolgens of er actie wordt ondernomen. Twaalf eigenaren voeren de adviezen gelijk uit (zie tabel 3.10).

Wat doet u met de adviezen en/of informatie die u bij de dierenarts ontvangt over (preventie van) gebitsaandoeningen?	Aantal
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	23
Ik voer de adviezen uit op mijn hond	12
Ik heb bij de dierenarts nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	7
Ik ga verder informatie opzoeken, via internet	4
Naar aanleiding van de informatie heb ik nieuwe producten aangeschaft	2
Ik heb er niks mee gedaan, omdat het nog niet van toepassing is	9
Ik heb er niks mee gedaan, omdat mijn hond niet snoept, afstamt van wolven en daar wordt het opgelost door kauwen op stokken	2
Totaal	59

Tabel 3.10 Overzicht gegevens welke adviezen krijgen hondeneigenaren bij de dierenarts

3.6 Voorlichting

Wat vinden hondeneigenaren van voorlichting over gebitsaandoeningen?

Op de vraag wat hondeneigenaren vinden van de voorlichting over gebitsaandoeningen hebben vijf eigenaren gezegd heel belangrijk. Negenendertig eigenaren hebben geantwoord dat zij het belangrijk vinden. Zes eigenaren vinden dit minder belangrijk (zie tabel 3.11).

Wat vind u van voorlichting over gebitsaandoeningen	Aantal
Heel belangrijk	5
Belangrijk	39
Minder belangrijk	6
Totaal	50

Figuur 3.11 Overzicht wat eigenaren vinden van de voorlichting over gebitsaandoeningen

3.7 Preventie van gebitsverzorging

Wat wordt er zelf gedaan aan gebitsverzorging?

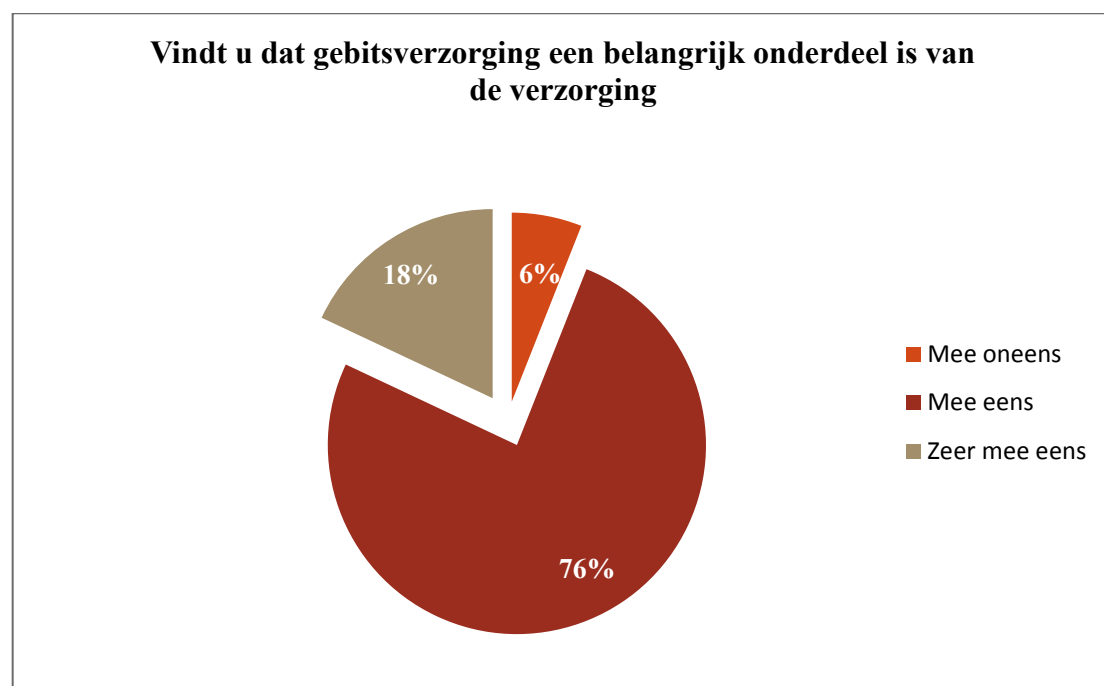
Op deze vraag hebben tweeënveertig eigenaren geantwoord: 'kauwbotten'. Daarnaast geven zevenentwintig eigenaren de hond aangepaste snacks, zoals Dentastix®. Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk (zie tabel 3.12).

Wat doet u zelf aan de gebitsverzorging van uw hond?	Aantal
Kauwbotten	42
Aangepaste voeding	6
Aangepaste snacks zoals Dentastix®	27
Tanden poetsen	7
Niks	1
Anders namelijk flostouw	1
Anders namelijk door de hondensport die ik uitvoer, bijten in jutte zakken	1
Totaal	85

Tabel 3.12 Overzicht wat eigenaren zelf aan gebitsverzorging doen

Vinden hondeneigenaren gebitsverzorging belangrijk?

Op de vraag of hondeneigenaren gebitsverzorging een belangrijk onderdeel van de verzorging vinden hebben achtendertig eigenaren mee eens geantwoord. Negen eigenaren hebben zeer mee eens geantwoord. Drie eigenaren hebben geantwoord het niet eens te zijn met deze stelling. Zie figuur 3.13 voor het overzicht.

Figuur 3.13 Overzicht gegevens van de stelling in percentages

Waarom vinden sommige hondeneigenaren gebitsverzorging minder belangrijk?

Op de vervolgvraag waarom hondeneigenaren gebitsverzorging een minder belangrijk onderdeel van de verzorging vinden hebben de eigenaren verschillende antwoorden gegeven. Deze antwoorden zijn verwerkt in tabel 3.14.

Waarom eigenaren gebitsverzorging een minder belangrijk onderdeel van de verzorging vinden	Aantal
Alle honden die wij hebben gehad zijn gemiddeld 13 jaar geworden. Deze honden zijn 1x in hun leven behandeld voor hun tanden, sommige zelfs nooit	1
Honden in de natuur ook gewoon hun tanden schoon kunnen houden door botten. En een hond moet een hond kunnen zijn	1
Ik ben er van overtuigd dat als een hond gezonde voeding krijgt zijn/haar gebit gezond blijft	1
Totaal	3

Tabel 3.14 Overzicht van de resultaten waarom eigenaren de gebitsverzorging een minder belangrijk onderdeel van de verzorging vinden

Hoofdstuk 4: Conclusies en Aanbevelingen

Gebitsaandoeningen komen veel voor bij honden (Lund et al., 1999). Tandplak en tandsteen veroorzaken de meeste gebitsaandoeningen. De oorzaak hiervan is het niet preventief verzorgen (Gorrel, 1995; Johnston, 1995; Smith, 1995). Dit onderzoek is erop gericht om te achterhalen welke informatie over gebitsaandoeningen en/of gebitsverzorging er gecommuniceerd wordt en wat hondeneigenaren doen met deze informatie.

Om antwoord te geven om de hoofdvraag en deelvragen wordt er gebruik gemaakt van de vier voorwaarden voor een optimale kennisoverdracht. De vier voorwaarden van Cranefield and Yoong (2005) zijn:

1. Waar de benodigde kennis is (het identificeren van de meest geschikte bron).
2. Bereidheid om kennis te delen.
3. Bereidheid om kennis te verwerven.
4. Absorptie capaciteit van de ontvanger.

4.1 Welke informatie over gebitsaandoeningen ontvangen hondeneigenaren?

De meeste informatie die hondeneigenaren ontvangen is voornamelijk bij de dierenarts. De informatie die hondeneigenaren ontvangen gaat over het tanden poetsen en kauwbotten. Gezien de aanname dat dierenartsen deskundig zijn opgeleid, kan hieruit geconcludeerd worden dat dierenartsen bereid zijn deze kennis te delen met eigenaren. Oorzaken dat eigenaren de adviezen niet kunnen opvolgen zijn:

- Geen ondersteunend materiaal zoals folders en filmpjes.
- Geen duidelijke informatie over de adviezen en/of hoe deze adviezen uitgevoerd moeten worden.
- Hondeneigenaren hebben geen informatie ontvangen.

4.2 Initiatief hondeneigenaren

Hondeneigenaren vragen zelf weinig naar informatie over gebitsaandoeningen en/of gebitsverzorging. Als er al om informatie wordt gevraagd, gebeurt dit het meeste bij de dierenarts. De informatie die gevraagd wordt is voornamelijk over het gebit en het tanden poetsen. De conclusie is dat er onvoldoende gecommuniceerd wordt naar hondeneigenaren. Hierdoor kunnen eigenaren geen adviezen uitvoeren om preventief aan gebitverzorging te doen.

4.3 Dierenspecialzaak

Achtendertig hondeneigenaren hebben geantwoord onvoldoende informatie te hebben ontvangen. Tweeëntwintig hondeneigenaren hebben geantwoord dat er nooit advies is gegeven in de dierenwinkel. Elf mensen hebben geantwoord adviezen te hebben ontvangen maar willen hierover nadenken voordat er iets gedaan wordt met de adviezen. Vastgesteld kan worden dat er een kennistekort is bij de hondeneigenaren. Oorzaken hiervan zijn:

- Geen ondersteunend materiaal zoals folders en filmpjes.
- Geen duidelijke informatie over de adviezen en/of hoe deze adviezen uitgevoerd moeten worden.
- Hondeneigenaren hebben geen informatie ontvangen.

Hierdoor kunnen de eigenaren niet de adviezen opvolgen en kunnen eigenaren niet aan preventief gebitsverzorging doen.

4.4 Dierenarts

Achtendertig hondeneigenaren hebben geantwoord voldoende informatie bij de dierenarts te ontvangen. Twaalf eigenaren hebben geantwoord nooit informatie te hebben ontvangen bij de dierenarts. Op de vraag wat eigenaren doen met de informatie die ontvangen is bij de dierenarts hebben drieëntwintig eigenaren geantwoord eerst na te denken over de gegeven adviezen. Twaalf eigenaren voeren de acties gelijk uit. Vastgesteld kan worden dat er een kennistekort is bij de hondeneigenaren. Oorzaken hiervan zijn:

- Geen ondersteunend materiaal zoals folders en filmpjes.
- Geen duidelijke informatie over de adviezen en/of hoe deze adviezen uitgevoerd moeten worden.
- Hondeneigenaren hebben geen informatie ontvangen.

4.5 Eindconclusie

Er is een ernstig kennistekort bij de hondeneigenaren. Dierenartsen zijn deskundig en beschikken over een juist kennisniveau over gebitsaandoeningen en gebitsverzorging. Deze informatie zijn dierenartsen ook bereid te delen met hondeneigenaren. Echter is het niet vast te stellen of hondeneigenaren gemotiveerd zijn om deze informatie en adviezen op te nemen. Dit is niet opgenomen in het onderzoek, evenals de vraag of de hondeneigenaren capabel genoeg zijn om kennis op te nemen.

De hoofdvraag: Wordt er gecommuniceerd naar hondeneigenaren door dierenartsen en het personeel van dierenspecialzaken?’

Er wordt gecommuniceerd naar hondeneigenaren, maar voornamelijk door dierenartsen. Slechts 7% van de honden wordt beschouwd als gezond (Lund et al., 1999). Mogelijke oorzaken hiervoor kunnen zijn:

- Onvoldoende kennis over gebitsaandoeningen.
- Niet gemotiveerd om gebitsverzorging preventief uit te voeren.
- Financieel niet in staat om producten aan te schaffen voor preventieve gebitsverzorging.
- Geen duidelijk advies over gebitsaandoeningen/gebitsverzorging.

4.6 Aanbevelingen

Het is van belang om verder onderzoek te doen. Deze studie heeft zich gericht op de communicatie over gebitsverzorging naar hondeneigenaren door dierenartsen en het personeel van dierenspecialzaken. Het is duidelijk waarom er nog honden met gebitsaandoeningen zijn. Tijdens dit onderzoek zijn volgens de vier voorwaarden voor optimale kennisoverdracht van Cranefield and Yoong (2005) alleen de eerste twee punten onderzocht.

Vervolgonderzoek op de andere twee punten zal meer inzicht geven wat hondeneigenaren met de kennis doen die ontvangen wordt. Ook kan er een vervolgonderzoek worden gedaan over de verhoging van het bewustzijn bij hondeneigenaren. Ondersteunend materiaal kan hierbij een rol spelen. Tevens kan er onderzoek worden gedaan naar de optimalisatie van kennisoverdracht naar hondeneigenaren waardoor hondeneigenaren beter weten hoe gebitsverzorging in zijn werk gaat.

Hoofdstuk 5: Discussie

Dit onderzoek is erop gericht om te onderzoeken of er vanuit de dierenartsen en het personeel van dierenspeciaalzaken wordt gecommuniceerd naar hondeneigenaren. Dit wordt gevraagd aan vijftig hondeneigenaren via een enquête. De verwachting was dat deze eigenaren moeilijk te vinden waren. Echter viel dit mee. Er zijn een aantal deelvragen opgesteld om de hoofdvraag te beantwoorden.

- Welke informatie krijgt de hondeneigenaren over gebitsverzorging en hoe ontvangt hij deze informatie?

Eigenaren kregen voornamelijk informatie via de dierenarts over het tanden poetsen en het gebruik van kauwbotten/Dentastix[®].

- Wat doen de hondeneigenaren zelf aan de verzorging van het gebit?

Eigenaren deden zelf weinig aan de verzorging. Er werden vaak kauwbotten gegeven. Eigenaren namen zelf weinig initiatief om te vragen naar informatie over gebitsverzorging.

- Wat doet de hondeneigenaren met het verkregen advies van de dierenarts en de dierenspeciaalzaak?

Hondeneigenaren gaven aan in de enquête zelden tot nooit informatie te hebben ontvangen bij de dierenspeciaalzaak. Als er wel informatie was ontvangen gingen de meeste hondeneigenaren nadenken over deze adviezen. Bij de dierenarts gaven de hondeneigenaren aan dat er informatie werd ontvangen. De meeste hondeneigenaren willen eerst nadenken over de adviezen.

De probleemstelling is als volgt geformuleerd: *Hoe komt het dat er veel honden met gebitsproblemen zijn, ondanks dat er veel kennis aanwezig is?*

Hier kunnen geen concrete antwoorden op gegeven worden, oorzaken hiervoor kunnen zijn:

- Onvoldoende kennis over gebitsaandoeningen
- Niet gemotiveerd om gebitsverzorging preventief uit te voeren
- Financieel niet in staat om producten aan te schaffen voor preventieve gebitsverzorging
- Geen duidelijk advies over gebitsaandoeningen/gebitsverzorging

5.1 Resultaten

Hondeneigenaren vroegen zelf weinig naar informatie over gebitsaandoeningen en/of gebitsverzorging. Als er al om informatie werd gevraagd, gebeurde dit het meestal bij de dierenarts (10 hondeneigenaren). De informatie die gevraagd werd was voornamelijk over het gebit en het tanden poetsen. Dit komt niet overeen met de verwachting. De verwachting was dat er veel meer hondeneigenaren zouden vragen naar informatie over gebitsaandoeningen en/of gebitsverzorging.

Achtendertig hondeneigenaren hebben geantwoord onvoldoende informatie te ontvangen in de dierenspeciaalzaak. Tweëntwintig hondeneigenaren hebben geantwoord dat er geen advies is gegeven in de dierenwinkel. Elf mensen hebben geantwoord adviezen te hebben ontvangen en geven aan eerst na te willen denken. De verwachting was dat het personeel informatie zou geven aan hondeneigenaren. Hiervoor zijn speciale opleidingen om in een dierenwinkel te kunnen werken.

Achtendertig hondeneigenaren hebben geantwoord voldoende informatie te hebben ontvangen. Twaalf eigenaren hebben geantwoord nooit informatie te hebben ontvangen bij de dierenarts. Op de vraag wat eigenaren doen met de informatie die ontvangen is bij de dierenarts hebben drieëntwintig eigenaren geantwoord eerst na te denken over de adviezen en daarna besluiten of ze deze uitvoeren. Twaalf eigenaren voeren de acties gelijk uit. De verwachting was dat de dierenarts de kennis zouden delen met eigenaren, omdat dierenartsen deskundig zijn opgeleid. Echter was de verwachting dat alle eigenaren de adviezen zouden opvolgen. Hiervoor kunnen verschillende oorzaken zijn:

- Onvoldoende kennis over gebitsaandoeningen.
- Niet gemotiveerd om gebitsverzorging preventief uit te voeren.
- Financieel niet in staat om producten aan te schaffen voor preventieve gebitsverzorging.
- Geen duidelijk advies over gebitsaandoeningen/gebitsverzorging.

5.2 Hypothesen

Tijdens de voorbereiding van dit onderzoek zijn een twee hypothesen opgesteld.

H0: Nulhypothese → *'Hondeneigenaren maken geen gebruik van adviezen'*

H1: Alternatieve hypothese → *'Hondeneigenaren maken wel gebruik van adviezen'*

Door de resultaten kan niet één van de twee hypothesen worden aangenomen. Bij de dierenwinkel hebben elf hondeneigenaren aangegeven eerst te willen nadenken over de adviezen. Tien hondeneigenaren hebben aangegeven niks te doen met de adviezen.

Bij de dierenarts hebben drieëntwintig hondeneigenaren aangegeven eerst te willen nadenken over de adviezen. Twaalf eigenaren voeren gelijk de adviezen uit. Elf eigenaren hebben aangegeven niks te doen.

Oorzaken hiervoor kunnen zijn:

- Onvoldoende kennis over gebitsaandoeningen.
- Niet gemotiveerd om gebitsverzorging preventief uit te voeren.
- Financieel niet in staat om producten aan te schaffen voor preventieve gebitsverzorging.
- Geen duidelijk advies over gebitsaandoeningen/gebitsverzorging.

5.3 Sterke en zwakke punten van het onderzoek

Tijdens het onderzoek zijn er dingen goed gegaan en er zijn dingen die in een vervolgonderzoek beter kunnen. Deze punten worden hieronder beschreven.

5.3.1 Sterke punten

De beschikbare kennis en gegevens (enquête) waren makkelijk te verzamelen. Hondeneigenaren waren gemakkelijk te bereiken en wouden graag meewerken aan dit onderzoek.

5.3.2 Zwakke punten

De in het onderzoek gebruikte populatie is erg klein. Hierdoor is het moeilijk vast te stellen of de uitkomsten betrouwbaar zijn. Voor een betrouwbaar resultaat zijn 2398 hondeneigenaren nodig. Er zijn in Nederland 1,5 miljoen honden (Feiten & Cijfers, 2011). Er wordt uitgegaan van een foutmarge van 2% en een betrouwbaarheidsniveau van 95%. Deze populatiegrootte is gebaseerd op de internetsite checkmarket.com.

Literatuurlijst

Arends, R.I (red). Classroom instructions and management. New York, The McGraw-hill Companies, 1997.

Aspinall, V. Cappello, M. INTRODUCTION TO VETERINARY ANATOMY AND PHYSIOLOGY TEXTBOOK. 2009 pp. 97-101.

Carlile, P. and Rebentisch, E. (2003), “Into the black box: the knowledge transformation cycle”, Management Science, Vol. 49, pp. 1180-95.

Carranza, FA Jr: Glickman's Clinical Periodontology (ed 7). Philadelphia, PA, Saunders, 1990, pp302-329

Cranefield, J. and Yoong, P. (2005), “Organisational factors affecting inter-organisational knowledge transfer in the New Zealand state sector – a case study”, The Electronic Journal for Virtual Organizations and Networks, Vol. 7, December.

Colmery, B. and Fost, P. Periodontal disease. The Veterinary Clinics of North America. 1986. P. 817-829

Cullinan, MP, Ford PJ, Seymour GJ. Periodontal disease and systemic health: current status. Aust Dent J 2009 Sep; 54 (suppl 1): 62-69

DeMeijer, L.M., Van Foreest, A.W., Truin, G.J., Plasschaert, A.J. Veterinary dentistry in dogs and cats; a survey among veterinarians (in dutch). Tijdschrift voor Diergeneeskunde N. 116. 1991. P. 777-781

Edward Eisner, R. Periodontal disease in pets: The pathogenesis of a preventable problem. Veterinary Medicine Journal N 1. 1989. P 97-104

Euromonitor Internationaal. The World Market for Pet Food and Pet Care Products. November 2006.

Feiten & Cijfers Gezelschapsdierensector 2011, Den Haag

Fernandes, N.A. Borges, A.P.B. Reis, E.C.C. Sepúlveda, R.V. de Sousa Pontes, K.C. Prevalence of periodontal disease in dogs and owners' level of awareness - a prospective clinical trial. Rev. Ceres, Viçosa, v. 59, n.4, p. 446-451, jul/ago, 2012

Ford, R.B., Mazzaferro, E.M. Manual de procedimientos veterinarios e tratamento emergencial Segundo Kirk e Bistner. Editora Roca. 2007. P. 279-365.

Gioso, M.A. Odontologia para a clinic de pequenos animais. Ed.Manole, 2007. São Paulo.

Gorrel, E.M.C. Prevention and treatment of periodontal disease in small animals. Veterinary-Annual. United-Kingdom. V. 35. 1995. P195-202

Greager, J.G., Jacquelyn, G., Davison, B.V.E. Microbiology. Principles & Applications. USA. Prentice – Hall Inc. 1990. P. 538-698

- Hale, FA. Juvenile veterinary dentistry. Vet Clin North Am Small Anim Pract, 2005; 35: 789-817.
- Harvey, CE. Distúrbios orais, faringianos e das glândulas salivares. In: Ettinger, SJ. Tratado de medicina interna veterinária. Ed. Manole, 1992, pp. 1265-1290, São Paulo.
- Harvey, C; Emily, P. Small Animal Dentistry. Mosby- year book inc, St Louis. 1993.
- Hoffmann, TH., Geangler, P. Epidemiology of periodontal disease in poodles. Journal of small Animal Practice. N 37. 1996. P. 309-316
- Hunt, Darwin P. The concept of knowledge and how to measure it. Journal of Intellectual Capital. Vol. 4 No. 1, 2003 . P. 100-113
- Johnston, N. Periodontal disease and oral maintenance. Veterinary Practice Nurse. July 1995. N 2. P. 26-29
- Krook, L. Periodontal disease in dogs and man. Advances in Veterinary Science and Comparative Medicine. 1976. P. 171-190
- Kurtz, T. Zimprich, D. Individual differences in criterion-based dropout learning in old age: the role of processing speed and verbal knowledge. Eur J Ageing
DOI 10.1007/s10433-013-0293-5, October 2013
- Kyllar, M. Witter, K. Prevalence of dental disorders in pet dogs. Vet. Med. – Czech, 50, 2005 (11): 496–505
- Lane, W. Manner, C. The Impact of Personality Traits on Smartphone Ownership and Use. International Journal of Business and Social Science Vol. 2 No. 17. Year?
- Laflamme DP, Abood SK, Fascetti AJ, et al. Pet feeding practices of dog and cat owners in the United states and Australia. JAVMA 2008; 232(5): 687-694
- Larsen J, DVM, PhD, DACVN. Oral Products and Dental Disease. University of California, Davis. Vetlearn.com. 2010
- Lefebvre, S. IMPROVING PREVENTIVE PET CARE: What can veterinary hospital teams do to increase the likelihood of owners complying with preventive care recommendations? Banfield Journal, spring 2012.
- Lindhe, J; Karring, T. Tratado de periodotia clínica e implantologia oral. 3ed. 1997. Guanabara Koogan, Rio de Janeiro.
- Liyanage, C., Elhag, T., Ballal and Qiuping Li. Knowledge communication and translation- a knowledge transfer model. Journal of knowledge management Vol. 13 NO. 3 2009. PP. 118-131.

Loesche, W.J., Grossman, N.S. Periodontal disease as a specific, albeit, chronic, infection: diagnosis and treatment. *Clinical Microbiology Reviews*. N. 14. 2001. P. 727-752

Logan EI, Finney O, Hefferren JJ. Effects of a dental food on plaque accumulation and gingival health in dogs. *J Vet Dent* 2002; 19(1): 15-18

Lund EM, Armstrong PJ, Kirk CA, et al. Health status and population characteristics of dogs and cats examined at private veterinary practices in the United States. *JAVMA* 1992; 214: 1336-1341

Manfra, S.M. Managing microbes in the mouth. *Veterinary exchange*. USA. Jan. 1999. P 4-16

Mitchell, P. *Odontologia de Pequenos Animais*. Editora Roca, 2005. São Paulo.

Nederlandse Voedingsindustrie Gezelschapsdieren. Marketresponse, Rapport Development Dog & Cat Population, 2011

Nonaka, I. The dynamic of knowledge creation, in Ruggles, R. and D. Holtshouse (Ed.), *The Knowledge Advantage: 14 Visionaries Define Market Place Success in the New Economy*, Capstone Publishing, Oxford, 1999. PP. 64-87

Nieves, M. A., Hartwig, P., Kinyon, J.M. and Riedesel, D.H., 1997. Bacterial Isolates From Plaque and From Blood During and After Routine Dental Procedures in Dogs. *Veterinary Surgery* 26:26-32,1997

Page, R.C., Schroeder, H.E. Spontaneous chronic periodontitis in adult dogs. A clinical and histopathological survey. *The journal of periodontology*. 1981. N. 52. P. 60-73

Page, R.C., Schroeder, H.E. Periodontitis in Man and Other Animals. A Comparative Review. Karger, Basel. 1982. P. 330

Pieri, F.A. Daibert, A.P.F. Bourguignon, E. Moreira, M.A.S. Federal University of Viçosa, Brazil.

Roza, M.R. *Odontologia em pequenos animais*. L.F. Livros de Veterinária, 2004, Rio de Janeiro.

Ryu, S., Ho, S.H. and Han, I. (2003), ‘‘Knowledge sharing behaviour of physicians in hospitals’’, *ExpertSystems with Applications*, Vol. 25, pp. 113-22.

Sanz, M., Newman, MG., Nisengard, R. Periodontal microbiology, in Dyson J (ed): *Glickman’s Clinical Periodontology* (ed 7). Philadelphia, PA, Saunders, 1990, pp 342-372

Smith, M.M. The clinical significance of root morphology in periodontal disease in dogs. *The compendium on continuing education for the practicing veterinarian*. 1995. May. N 5. P. 625-635, 675

Stenmark, D. Leveraging tacit organizational knowledge, *Journal of Management Information Systems*, Vol.17 No. 3. PP.9-24. 2000-2001

- Stienstra-Sondij, A. *Leren is denken; denken is te leren* Tilburg: Zwijzen, cop. 1997. ISBN 90-276-2492-5.
- Stookey GK, Warrick JM, Miller LL. Effect of sodium hexametaphosphate on dental calculus formation in dogs. *Am J Vet Res* 1995;56: 913-918
- Sveiby, K.E., *The New Organizational Wealth: Managing and Measuring Knowledge-based Assets*, Berret-Koehler, San Francisco, CA. 1997
- Tromp JAH, Jansen J, Pilot T. Gingival health and frequency of brushing in the beagle dog model. Clinical findings. *J Clin Periodontol* 1986;13: 164-168
- Tromp JA, van Rijn LJ, Jansen J. Experimental gingivitis and frequency of tooth brushing in the beagle dog model. Clinical findings. *J Clin Periodontol* 1986;13(3): 190-194
- Truch, A., Higgs, M., Bartram, D. and Brown, A. (2002), “Knowledge sharing and personality”, paper presented at Henley Knowledge Management Forum.
- van den Hooff, B. and De Ridder, J.A. (2004), “Knowledge sharing in context - the influence of organisational commitment, communication climate and CMC use on knowledge sharing”, *Journal of Knowledge Management*, Vol. 8 No. 6, pp. 117-30.
- Watson, AD. Diet and periodontal disease in dogs and cats. *Aust Vet J.* 1994, 99 316-8
- Watson, ADJ. Diet and periodontal disease in dogs and cats. Department of Veterinary Clinical Sciences, The University of Sydney, New South Wales, 2006
- Weintraub, S. (2010) 2011 will be the year android explodes. [Online] Available: <http://tech.fortune.cnn.com/2010/12/22/2011-will-be-the-year-android-explodes> (December 22, 2010).
- Zahra, S.A. and George, G. (2002), “Absorptive capacity – a review, reconceptualisation and extension”, *Academy of Management Review*, Vol. 27 No. 2, pp. 185-203.

Bijlage I: enquêtevragen

Enquête onderzoek naar advisering over gebitsaandoeningen

Gegevens deelnemer

1. Wat is uw geslacht?

- ☐ Man
☐ Vrouw

2. Wat is uw leeftijd? _____

3. Hoeveel honden heeft u?

- ☐ Één
☐ Twee
☐ Drie
☐ Vier of meer

4. Van welk ras is/zijn uw hond(en)?

5. Waar koopt u uw dierbenodigdheden? (meerdere antwoorden mogelijk)

☐ Dierenspeciaalzaak, namelijk,

☐ Tuincentrum, namelijk

☐ Supermarkt, namelijk

☐ Website, namelijk

☐ Anders, namelijk

6. Wat voor voer geeft u uw hond(en)? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Brokken, zo ja welk(e) merk(en)? _____
- ☐ Blikvoer, zo ja welk(e) merk(en)? _____
- ☐ Vers vlees, zo ja welk(e) merk(en)? _____
- ☐ Zelf samengestelde voeding
- ☐ Anders, namelijk _____

Informatie over gebitsaandoeningen

7. Heeft u wel eens informatie ontvangen over gebitsaandoeningen?

- ☐ Ja
☐ Nee

8. Zo ja, wat voor informatie was dat en waar heeft u deze informatie ontvangen?

9. Heeft u wel eens gevraagd naar informatie over gebitsaandoeningen en/of gebitsverzorging?

- ☐ Ja
☐ Nee

10. Zo ja, waar heeft u om deze informatie gevraagd en wat voor advies kreeg u?

Voorlichting over gebitsaandoeningen

11. Vindt u dat u in de dierenspecialzaak voldoende informatie ontvangt over gebitsaandoeningen en preventie van gebitsaandoeningen?

- ☐ Ja
☐ Nee

12. Wat doet u met de adviezen en/of informatie die u in de dierenspecialzaak ontvangt over (preventie van) gebitsaandoeningen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ik heb in de dierenspecialzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen
☐ Naar aanleiding van de informatie heb ik nieuwe producten aangeschaft
☐ Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier
☐ Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem
☐ Ik ga verdere informatie opzoeken, via _____
☐ Ik heb er niets mee gedaan, omdat _____

13. Vindt u dat u bij de dierenarts voldoende informatie ontvangt over gebitsaandoeningen en voorkomen van gebitsaandoeningen?

- ☐ Ja
☐ Nee

14. Wat doet u met de adviezen en/of informatie die u bij de dierenarts ontvangt over (preventie van) gebitsaandoeningen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ik heb bij de dierenarts nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen
☐ Naar aanleiding van de informatie heb ik nieuwe producten aangeschaft
☐ Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier
☐ Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem
☐ Ik ga verdere informatie opzoeken, via _____
☐ Ik heb er niets mee gedaan, omdat _____
-
-

15. Wat vindt u van voorlichting over gebitsaandoeningen? (Omcirkel uw antwoord)

Heel belangrijk Belangrijk Minder belangrijk Niet belangrijk

De gebitsverzorging van uw hond(en)

16. Wat doet u zelf aan de gebitsverzorging van uw hond? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Aangepaste voeding
☐ Kauwbotten (hoe vaak)
☐ Aangepaste snacks zoals Dentastix (hoe vaak)
☐ Tanden poetsen (hoe vaak)
☐ Niks
☐ Anders namelijk _____

17. Stelling: Ik vind dat gebitsverzorging een belangrijk onderdeel is van de verzorging van mijn hond(en). (Omcirkel uw antwoord)

Zeer mee oneens Mee oneens Mee eens Zeer mee eens

18. Als u in de vorige vraag *Mee oneens* of *Zeer mee oneens* heeft ingevuld:

Waarom vindt u gebitsverzorging een minder belangrijk onderdeel van de verzorging van uw hond(en)?

Overig

19. Bent u bereid uw contactgegevens bij ons achter te laten zodat wij u in de nabije toekomst contact met u op kunnen nemen voor een evt. interview?

- ☐ JaEmailadres ?.....
- ☐ Nee

Opmerkingen over de (afname van) de enquête

Bedankt voor uw medewerking!

Voor vragen kunt u contact opnemen met daphnevanewijk1988@hotmail.nl

Bijlage II: Resultaten enquête

Geslacht	Leeftijd	Aantal
Vrouw	35	1
Vrouw	51	1
Vrouw	21	1
Vrouw	22	1
Vrouw	48	2
Man	58	1
Vrouw	50	1
Vrouw	54	1
Vrouw	56	2
Vrouw	43	1
Vrouw	44	2
Vrouw	49	1
Man	25	1
Vrouw	18	4
Vrouw	33	1
Vrouw	54	1
Vrouw	34	1
Vrouw	29	2
Man	49	1
Vrouw	42	1
Vrouw	69	1
Vrouw	40	1
Vrouw	46	1
Vrouw	50	1
Vrouw	38	1
Vrouw	23	1
Vrouw	43	1
Man	52	3
Man	52	1
Vrouw	51	1
Man	30	1
Vrouw	43	2
Man	62	2
Vrouw	25	1
Vrouw	26	2
Vrouw	26	1
Vrouw	55	1
Vrouw	23	1
Vrouw	30	1
Vrouw	47	1
Vrouw	48	2
man	48	1
Man	43	1
Vrouw	47	2
Vrouw	24	1
Vrouw	52	2
Vrouw	47	1
Vrouw	25	2
Vrouw	54	1
Vrouw	24	1

Ras	Dierbenodigheden	Voer
Maltezer	Supermarkt: Deen	Brokken: goedkoopste Blikvoer
Golden Retriever	Dierenspeciaalzaak: de Patrijs Supermarkt: Jumbo, Albert Hein	Brokken: Farm Food Blikvoer: Pedigree
Rottweiler	Dierenspeciaalzaak Tuincentrum Supermarkt	Brokken Anders: Dinner in de avond
Labrador Retriever	Dierenspeciaalzaak: Dobey, Pet's Place Anders: Hornbach	Brokken: Selection Croc
Kruisingen	Dierenspeciaalzaak: Jumper Tuincentrum: Almere Plant	Brokken: Devotion
Boemer	Dierenspeciaalzaak Supermarkt: AH, Vomar	Brokken
Boomer	Dierenspeciaalzaak: Jumper	Brokken: Devotion Blikvoer Vers vlees: Energie diepvries
Schapendoes	Supermarkt: Deen, AH	Brokken: Beneful, Pedigree Vers vlees
Labrador-Retriever, Siberian Husky	Dierenspeciaalzaak: Jumper	Brokken: Eukanuba (Husky) Huiskerk (Labrador)
Shizu	Supermarkt	Brokken: Frolic
Kruising Flatcoated Retriever x Golden Retriever Kruising Border Collie (1/4) x Heidewachtel (3/4)	Dierenspeciaalzaak: Jumper Supermarkt: AH Website: Medpets	Brokken: Bonzo, huiskerk Vers vlees: rodi
Labrador	Supermarkt: Albert heijn	Brokken: huiskerk AH Blikvoer: huiskerk AH
Border Collie	Tuincentrum: Welkoop	Brokken: Kenner Lam & Rijst Vers vlees: Darf Natuur KVV
Shar-pei en chihuahua	Dierenspeciaalzaak: Jumper, petplace Website: Marktplaats, chihuahua sites	Brokken: Frank's pro gold
vuilnisbak	dierenspeciaalzaak	brokken
Jack Russel	supermarkt	brokken blikvoer
Beagle	Dierenspeciaalzaak, De Boer diervoeders Naarden	Brokken: Bonzo
Labrador, Duitse Herder	Dierenspeciaalzaak: Insulinde, Jumper Anders: Markt	Brokken: Fokker
Labrador	Dierenspeciaalzaak: Jumper	Brokken: Greenhart Anders: rijst, pasta, sla en fruit
Duitse herder	Dierenspeciaalzaak Anders: asielwinkel	Brokken: Lam & Rijst eukanuba
Chihuha	Dierenspeciaalzaak Anders: kruidvat	Brokken: Roalcane Anders: kuipjes 150 gram
Heidenwachtel	Dierenspeciaalzaak Tuincentrum	Brokken: Pedigree
Geen ras	Tuincentrum Supermarkt	Brokken: Beneful Blikvoer: Pedigree
Golden Retriever	Dierenspeciaalzaak Tuincentrum Supermarkt Website Anders: bij Dierenasiel	Brokken Anders: brood/spercieboontjes
Boomer	Anders: dierenarts	Brokken: vet essentials Anders: soms snacks

vuilnisbak	Dierenspeciaalzaak	Brokken
vuilnisbak	Dierenspeciaalzaak: obie	Brokken: Cavom
Chihuahums	Dierenspeciaalzaak: Jumper Tuincentrum: Ranzijn Supermarkt Website	Brokken Blikvoer
Engelse Bulldog	Tuincentrum: Ranzijn	Brokken: Fokker
?	Supermarkt	brokken blikvoer
Chihuahua	Dierenspeciaalzaak Supermarkt	Brokken
Boomer	Dierenspeciaalzaak Tuincentrum Website	brokken
Tsi-shu, maltezer	Dierenspeciaalzaak Tuincentrum	Brokken
Leonberger	Dierenspeciaalzaak Tuincentrum Website: Zooplus Anders: groothandel	Brokken: Farmfood HE Vers vlees: Farmfood fresh
Dobermann en kruising Shitzu-Yorkshire Terrier	Dierenspeciaalzaak Supermarkt	Vers vlees: Smulders
Oosterrijkse Pinscher	Dierenspeciaalzaak: Discus Tuincentrum: Intratuin	Brokken: Prins
Kruising witte herder/ Labrador	Dierenspeciaalzaak: Hertog Diervoeders Tiel website	brokken: Eukanuba
Jack Russel	dierenspeciaalzaak: jumper	Brokken: Royal Canin
Boxer	Dierenspeciaalzaak: Jumper	Brokken: Bonzo
Chi chu	Dierenspeciaalzaak: Jumper	Brokken: Royal canin
Cavelier king charles spaniel, Landseer	Dierenspeciaalzaak: Jumper	Brokken: Royal canin
Kruising labrador Amerikaanse Buldog	Dierenspeciaalzaak: Jumper	Brokken: Caro Croq
Engelse cocker spaniel	Dierenspeciaalzaak Tuincentrum Supermarkt	Brokken: Royal canin Blikvoer: huismerk
Labrador, mix herder/rodesian ridge back	dierenspeciaalzaak: jumper supermarkt: Jumbo, Lidl, Makro	Brokken: Frolic/Beneful Blikvoer: heel af een toe klein bakje eigen merk
Labrador	Dierenspeciaalzaak: jumper	Brokken: hills lam/rijst
Labrador, Gordon Setter	Dierenspeciaalzaak: Pets place, Dobey tuincentrum: intratuin, Boerenbond	Brokken: Royal canin, eigen merk Pets Place
Kruising retriever	Dierenspeciaalzaak: discus, Patrijs	Brokken: Farm Food
Mechelse Herders	Dierenspeciaalzaak: Neut broekhuizen diervoeders Anders: dogsport holland	Brokken: Royal canin maxi junior en royal canin selection croc Vers vlees: soms pens
Labrador	Dierenspeciaalzaak: Jumper	Brokken: hills lam/rijst
Shiba inu	Dierenspeciaalzaak: van someren Beverwijk	Brokken: royal canin Blikvoer: geen idee soms bonzo, soms ander merk

Informatie gebitsaandoeningen	Wat voor informatie?
Ja	Bij de dierenarts: tanden poetsen, kauwbotten
Nee	-
Ja	Denta sticks
Nee	-
Ja	Gebitsreining, dierenarts
Nee	-
Ja	dierenarts bij controle
Nee	-
Ja	Dat je tanden ook kunt poetsen en dat er nu een tandarts is voor honden bij DCA!
Ja	per post, omdat ik dit had aangevraagd. Het was een folder en een kauwstick
Nee	-
Nee	-
Ja	informatie over tandsteen bij de dierenarts
nee	-
Nee	-
Ja	algemene info bij de dierenarts
Ja	bij de dierenarts over hoe je tanden van een hond het beste kunt bijhouden
Ja	over het reinigen van het gebit bij de dierenarts
Nee	-
Ja	Tandplak voorkomen en poetstechniek bij honden. Info ontvangen van dierenarts
Nee	-
Nee	-
Nee	-
Ja	Bij jaarlijkse controle dierenarts
Ja	Folder dierenarts
Ja	weet ik niet meer
Ja	weet ik niet meer
nee	-
Nee	-
Nee	-
nee	-
nee	-
nee	-
Ja	Hoe je dat zoveel mogelijk voorkomt en kunt behandelen, ontvangen van de dierenarts
Ja	informatie over hoe het gebit van de shitzu het beste schoon gehouden kan worden. Zij heeft een ernstige onderbeet en haar tanden moeten dagelijkse gepoetst worden. Deze informatie ontvangen van de dierenarts
Ja	Tijdens mijn opleiding op het Groenhorst College en dierenartspraktijk
Nee	-
Nee	-
Nee	-
Nee	-
Ja	dierenarts, alleen brokken geven en voor het kleine ras een brok van het grote ras (per dag). Grote hond heeft natuurlijk last van tandsteen
Nee	-
Nee	-
Ja	Dierenarts, labrador heeft beetje tandsteen maar is zo bang dat het alleen onder narcose weggehaald kan worden
nee	-
Ja	folder in de brievenbus, over gebitsmaand in februari, hangt ook in dierenwinkels en bij dierenarts
ja	kauwbotten geven, controleren bij de dierenarts
Ja	tijdens opleiding en stages in dierenartspraktijken, het schoon houden van het gebit
Ja	Folder, over tandsteen bij honden. Bij de dierenspecialzaak, tijdens de

	week van het gebit
Nee	-

Gevraagd informatie	Wat voor informatie	Voldoende informatie dierenwinkel
Nee	-	Nee
Ja	Dierenarts	nee
Nee	-	Nee
Nee	-	Nee
Ja	Of het gebit nog goed is	Nee
Nee	-	Nee
Ja	Dat brokken en kauwbotten goed zijn	Nee
Nee	-	Nee
Nee	-	Nee
Ja	per post, folder + kauwstick. Dierenarts geeft aan dat gebit prima is	Nee
Nee	-	Nee
Nee	-	ja
Nee	-	nee
Nee	-	Nee
Nee	-	Nee
Nee	-	ja
Nee	-	Nee
Nee	-	ja
Ja	gelezen op internet	ja
Nee	-	Nee
Nee	-	Nee
Nee	-	Nee
Nee	-	ja
Nee	-	Nee
Ja	wisselen van kiezen/tanden, dierenarts, wanneer ze wisselen/tandcontrole	Nee
Nee	-	Nee
Nee	-	ja
Nee	-	ja
Nee	-	Nee
Nee	-	Nee
Nee	-	Nee
nee	-	ja
Nee	-	nee
Nee	-	Nee
Nee	-	ja
Ja	Ik heb bij de dierenarts om informatie gevraagd en hij adviseerde mij dagelijks de tanden van mijn hond te poetsen met een speciale hondentandenborstel en hondentandpasta	Nee
Nee	-	Nee
Nee	-	Nee
Nee	-	Nee
Nee	-	ja
Ja	bij de dierenarts, haar kaak staat iets scheef volgens de dierenarts kon dit geen kwaad	ja
Nee	-	Nee

Nee	-	Nee
Ja	dierenarts, tandsteen. (mindere mate) bij oudere hond. /laten kauwen op bot of sticks	Nee
Nee	-	Nee
nee	-	nee
Nee	-	ja
Nee	-	Nee
Nee	-	Nee
Ja	Dierenarts: tanden schoonmaken met gaasje om de vinger dierenwinkel: tandenborstel	Nee
Ja	Heb van de dierenarts toen Kisu nog pup was weleens voorlichting gehad met dat je de tanden moet poetsen ect, maar dat was/is erg lastig bij Kisu. Ik zou eigenlijk wel meer informatie over willen hebben!	Nee

Adviezen dierenwinkel	Voldoende informatie dierenarts
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen?	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	nee
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	nee
Ik heb er niets mee gedaan, omdat een hond niet snoept, afstamt van wolven en daar wordt het ook opgelost door kauwen op stokken ect	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	nee
Ik heb er niets mee gedaan, omdat mijn hond geen gebitsaandoening heeft, veel knaagt en veel appels eet	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb er niets mee gedaan, omdat het niet nodig is	Ja
ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Ja
ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Ja
ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of	nee

ik actie onderneem Ik ga verdere informatie opzoeken, via internet	
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb in de dierenwinkel nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen? Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Ja
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Ja
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
ik ga nadenken over de adviezen e besluit daarna of ik actie onderneem	Ja
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Ja
Ik heb er niets mee gedaan	Ja
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	nee
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb er niets mee gedaan, omdat niet nodig was	Ja
Ik heb er niets mee gedaan, omdat het nog niet is	Ja
ik heb er niets mee gedaan	nee
ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem Ik ga verdere informatie opzoeken, via internet	Ja
Ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	nee
Ik heb er niks meegedaan, omdat ik vind dat een hond een hond moet zijn en door op botten te kauwen worden de tanden schoon en weinig tot geen blikvoer geven	nee
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	nee
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen ik heb er niets mee gedaan, omdat onze hond nooit problemen gehad heeft met haar gebit hierdoor heb ik ook geen informatie gevraagd	ja
ik ga nadenken over adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Ja
Ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
Ik heb in de dierenpeciaalzaak nog nooit informatie	nee

ontvangen over gebitsaandoeningen	
ik heb er niets mee gedaan, omdat ik heb nog nooit advies gehad omdat mijn honden altijd een goed gebit hebben gehad. Zelfs mijn vorige hond (bijna 15jr) had nog een goed gebit	ja
ik heb in de dierenspeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Ja
ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem Ik ga verdere informatie opzoeken, via internet	Ja
naar aanleiding van de informatie heb ik nieuwe producten aangeschaft	nee
Ik heb in de dierenspeciaalzaak nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	nee

Adviezen dierenarts	Voorlichting over gebitsaandoeningen?
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	Heel belangrijk
Geen advies gehad, gezond gebit door veel kluiven	Belangrijk
Ik heb er niets mee gedaan, omdat het nog niet van toepassing is geweest. Het gebit is altijd goed geweest, daarom ook altijd weinig informatie erover ontvangen	Belangrijk
Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	Belangrijk
ik heb bij de dierenarts nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Belangrijk
Ik heb er niets mee gedaan, omdat een hond niet snoept, afstamt van wolven en daar wordt het ook opgelost door kauwen op stokken ect	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik heb er niets mee gedaan, omdat mijn hond geen gebitsaandoening heeft, veel knaagt en veel appels eet	minder belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik heb er niets mee gedaan, omdat het nog niet nodig is	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	minder belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	Belangrijk
Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	Heel belangrijk
ik heb er niets mee gedaan, omdat mijn hond een heel goed en schoon gebit heeft	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk

Ik ga verder informatie opzoeken, via internet	
ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	Belangrijk
ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
ik heb bij de dierenarts nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	minder belangrijk
ik heb bij de dierenarts nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	minder belangrijk
Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	Belangrijk
ik heb er niets mee gedaan, omdat het niet nodig was	Belangrijk
Ik heb er niets mee gedaan, omdat het nog niet is	Belangrijk
ik heb er niets mee gedaan	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem Ik ga verder informatie opzoeken, via internet	Belangrijk
Naar aanleiding van de informatie heb ik nieuwe producten aangeschaft Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik heb er niks meegedaan, omdat ik vind dat een hond een hond moet zijn en door op botten te kauwen worden de tanden schoon en weinig tot geen blikvoer geven	minder belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem Ik ga verder informatie opzoeken, via internet	Belangrijk
ik heb bij de dierenarts nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Belangrijk
ik heb er niets mee gedaan, omdat onze hond nooit problemen gehad heeft met haar gebit hierdoor heb ik ook geen informatie gevraagd	Belangrijk
ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	minder belangrijk
Naar aanleiding van de informatie heb ik nieuwe producten aangeschaft Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	Belangrijk
ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk
Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem Ik ga verder informatie opzoeken, via internet	Heel belangrijk
ik heb er niets mee gedaan, omdat ik heb nog nooit advies gehad omdat mijn honden altijd een goed gebit hebben gehad. Zelfs mijn vorige hond (bijna 15jr) had nog een goed gebit	Heel belangrijk
Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	Belangrijk
Ik heb bij de dierenarts nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen (als ik er zelf ben voor mijn huisdier) Ik ga nadenken over de adviezen en besluit daarna of ik actie onderneem	Belangrijk

Ik voer de adviezen uit op mijn huisdier	Belangrijk
Ik heb bij de dierenarts nog nooit informatie ontvangen over gebitsaandoeningen	Heel belangrijk

Wat doet u zelf aan gebitsverzorging?	Gebitsverzorging belangrijk onderdeel van de verzorging?
Kauwbotten: 4x per week	Mee eens
Kauwbotten: 5 x per week	Zeer mee eens
Kauwbotten: vroeger dagelijks nu kluit hij 3 a 4 x per week Aangepaste snacks zoals Dentastix: 3 keer per maand	Mee eens
Kauwbotten: 1x in de paar dagen	Mee eens
Kauwbotten Tanden poetsen: Soms	Mee eens
Aangepaste snacks zoals Dentastix	Mee eens
Kauwbotten	Mee eens
Aangepaste voeding Kauwbotten	Mee eens
niks	Mee eens
kauwbotten	Mee eens
Kauwbotten: 1x per week Aangepaste snacks zoals dentastix: dagelijks	Mee eens
Kauwbotten	Mee eens
Aangepaste snacks zoals Dentastix 1x per 2 dagen (ongeveer)	Mee eens
Kauwbotten: 1x per week Aangepaste snacks zoals dentastix: 2 a 3 x per maand Tanden poetsen: 1x per 2 a 3 maanden	Mee eens
kauwbotten	Mee eens
Aangepaste snacks zoals Dentastix 4x per week	Mee eens
Kauwbotten: dagelijks	nee eens
Kauwbotten: 1x a 2 weken	nee eens
Kauwbotten: 1x per week Aangepaste snacks zoals Dentastix: 1x per 2 weken	Mee eens
Kauwbotten: 1x per maand Aangepaste snacks zoals Dentastix 1x per dag	Zeer mee eens
Kauwbotten: 1x per dag Aangepaste snacks zoals Dentastix: 1x per dag	Mee eens
Kauwbotten Aangepaste snacks zoals Dentastix: paar keer per week Tanden poetsen (te weinig)	Mee eens
Kauwbotten Aangepaste snacks zoals Dentastix: elke dag	Mee eens
kauwbotten	Mee eens
aangepaste voeding Kauwbotten: 1 x per dag	Mee eens
Aangepaste snacks zoals dentastix	Mee eens
Kauwbotten: 1x per week Aangepaste snacks zoals Dentastix: 4 x per week Tanden poetsen: 1 x per week	Mee eens
Kauwbotten: 3 a 4 x per week Aangepaste snacks: 3 a 4 per week	Mee eens
Kauwbotten: 1x per week Aangepaste snacks zoals dentastix; 1 per week	Mee eens
kauwbotten	Zeer mee eens
Aangepaste voeding Kauwbotten	Mee eens

Aangepaste snacks zoals dentastix	
Kauwbotten: 1x per week	Mee eens
kauwbotten: 2x per week	Mee eens
Aangepaste voeding: geperste brokken Kauwbotten: Elke dag	Zeer mee eens
Kauwbotten: steeds wanneer het bot kaalgekluid is een nieuw bot Tanden poetsen: wekelijks	Mee eens
Kauwbotten: 1 keer per dag 15 minuten en hertenbot zolang als ze het leuk vind	mee oneens
aangepaste voeding kauwbotten: meerdere keren per week aangepaste snacks zoals Dentastix: als het zo uitkomt	Mee eens
Kauwbotten: iedere dag Aangepaste snacks zoals Dentastix: iedere dag Tanden poetsen: 1x per week	zweer mee eens
Kauwbotten aangepaste snacks zoals dentastix	Mee eens
Kauwbotten: als het op is krijgt ze nieuwe Aangepaste snacks zoals dentastix: 1 a 2 x per week	Mee eens
Aangepaste voeding	Mee eens
Aangepaste snacks zoals Dentastix: 1x per week	Zeer mee eens
kauwbotten aangepaste snacks zoals dentastix	Mee eens
aangepaste snacks zoals dentastix	mee oneens
Kauwbotten: 1x per week Aangepaste snacks zoals Dentastix: iedere dag	Zeer mee eens
Kauwbotten: dagelijks aangepaste snacks zoals dentastix: 1 a 2 keer per week anders: flostouw	Zeer mee eens
Kauwbotten: regelmatig	Mee eens
Kauwbotten Aangepaste snacks zoals dentastix Anders: door de hondensport die ik beoefen (politie hondentraining) moeten ze bijten in juten en dat houdt de tanden ook erg schoon	Mee eens
Kauwbotten: 1x per maand tanden poetsen: zelden	Mee eens
Kauwbotten: aantal keren per week Aangepaste snacks zoals Dentastix	Zeer mee eens

Mee oneens of zeer mee oneens?
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Alle honden die wij hebben gehad zijn gemiddeld 13 jaar geworden. Deze honden zijn 1x in hun leven behandeld voor hun tanden, sommige zelfs nooit.

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

Honden in de natuur ook gewoon hun tanden schoon kunnen houden door botten. En een hond moet een hond kunnen zijn

-

-

-

-

-

-

-

ik ben er van overtuigd dat als een hond gezonde voeding krijgt zijn/haar gebit gezond blijft

-

-

-

-

-

-